

Да учи, да ги научи,
По гръцки да ги изучи.

(Притурка № 5, Науч. Сп., год. III).¹⁾

Тъй че покрай Хаджи Дамянти който основалъ първото елинско у-ще въ Сливенъ—Хаджи Неофитъ въ Ямболъ, трети другъ сливенецъ, Даскалъ Андончо, основава сжщо такава у-ще въ Котелъ, и то все около едно и сжщо врѣме (1805 г.). Колко врѣме е билъ Андончо учителъ въ Котелъ — не се знае. Извѣстно е само, че Андончо изкалъпилъ много даскали и даскалчета, между които най-видниятъ Райно Поповичъ, а „най-маненкото“ — Хаджи Матеевия синъ, Хаджи Петъръ.²⁾ Скоро, обаче, Даскалъ Андончо намира Котелъ тѣсенъ за „широкото“ си образование и отива въ Цариградъ, по покана на патриаршията, за учителъ въ новооткритото „богословско у-ще“ въ о-въ Халки. Тука той е билъ първиятъ българинъ елински учителъ, дѣто е билъ и записанъ въ кондиката като пръвъ учителъ и „гръкъ“ отъ Сливенъ. Дали е писалъ на гръцки нѣщо — не се знае. Интересно е, че съ всичката си елинщина той е познавалъ и „славянския“ езикъ, и първитѣ познания по него ще е добилъ още като дѣте въ Сливенъ. Така, знае се, че той помагалъ и поправялъ гръцко славянската граматика на Иванъ Охридчанина и настоялъ прѣдъ училищното настоятелство да се напечататя тоя трудъ, а въ самото училище да се въведе изучаването на *черковно-славянския езикъ*. Тукъ свѣденията ни за Даскалъ Андончо спиратъ, а врѣмето, въ което се е подвизавалъ (между 1805 и 1829 г.) ни отнема възможността да се справимъ съ прѣданията. Знае се само, че сливенецътъ Димитъръ *Александриди*, елински учителъ въ Търново и сестреникъ на Андончо, е билъ неговъ възпитаникъ въ Цариградъ, а послѣ се усвѣршенствувалъ въ Атина.

Това знаемъ за *Даскалъ Андончо* съгласно „Научно списание“ (ор. cit.) и Славейковъ (*Псп.* XIV, стр. 101). До тукъ се говорѣше за възпитаникъ на Букурещъ, въ случая на извѣстния елинистъ *И. Дука*. Споменува се обаче за нѣкой си „Антонъ“ отъ Сливенъ, който завършилъ учението си въ Цариградъ при *Никола Логади*. Тоя „Антонъ“ е учителствувалъ въ Сливенъ около 1810 г. и трѣбва да се брои за първия тукъ истински подготвенъ учителъ и вѣщъ въ елинския езикъ българинъ. Това ще се разясни малко по долу.

Около 1810 г. въ Котелъ е учителствувалъ извѣстния по-нататкъ Райно Поповичъ, родомъ отъ Жеравна. Той е билъ младъ тогава, но не подготвенъ системно за учителъ и

¹⁾ *Даскалъ Андончо* е сжщиятъ „учителъ Андоникъ“ и „знаменитъ гръцки учителъ“, за когото пише Д-ръ В. Стояновъ Беронъ (въ *Археол* и ист. изслѣд. 1886, стр. 5).

²⁾ *Даскалъ-Андончовъ* ученикъ е още и авторътъ на „Рибния Букваръ“, Д-ръ П. Беронъ между 1805 и 1810 г. Вжъ, ор. cit., стр. 5.